

บทที่ 6

การเผยแพร่ผลงานสู่ชุมชน

คณะผู้วิจัยได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานให้กับองค์กรท้องถิ่นในพื้นที่ศึกษา โดยได้จัดในรูปแบบของโครงการการสัมมนากลุ่ม (Focus group) มีรายละเอียดดังนี้

6.1 ชื่อโครงการ

มลพิษทางอากาศในชุมชน: แหล่งกำเนิดและผลกระทบต่อสุขภาพ กรณี จังหวัดราชบุรี

6.2 หน่วยงานที่รับผิดชอบ

ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8
โรงเรียนวัดเจติยาราม (บัณฑิตประชาน้อยพานิช)

6.3 หลักการและเหตุผล

จังหวัดราชบุรีมีการขยายตัวอุตสาหกรรมอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมีโรงงานทั้งสิ้นมากกว่า 1,500 โรงงาน เนื่องจากจังหวัดราชบุรีมีลักษณะทางธรณีวิทยาที่มีหินปูนอยู่มากทำให้อุตสาหกรรมเหมืองหินและโรงโม่หินพบอยู่ในหลายพื้นที่ของจังหวัด นอกจากนี้ยังพบว่ามีโรงงานอุตสาหกรรมที่นำหินปูนมาแปรรูปอยู่เป็นจำนวนมาก หลายพื้นที่มีโรงงานอุตสาหกรรมตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งชุมชน กรณีตัวอย่าง ได้แก่ พื้นที่ของสามตำบล (ตำบลเจดีย์หัก ตำบลเกาะพลับพลา และตำบลหินกอง) ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชน

จากสภาพปัญหาและความต้องการของประชาชนและหน่วยงานในพื้นที่ศึกษา ภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงได้ดำเนินโครงการวิจัยเพื่อตรวจวัดความเข้มข้นของฝุ่นละอองในบรรยากาศ วิเคราะห์องค์ประกอบทางเคมีของอนุภาคฝุ่นและประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพ (Health risk assessment) โดยได้เลือกพื้นที่ของตำบลเจดีย์หักเป็นพื้นที่ศึกษา

โครงการสัมมนานี้จึงได้บังเกิดขึ้นเพื่อนำเสนอผลการศึกษาที่ได้จากโครงการวิจัยดังกล่าว เพื่อร่วมกันวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการจัดการคุณภาพอากาศในระดับชุมชนต่อไป

6.4 วัตถุประสงค์

เพื่อให้ประชาชนและหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกันวิเคราะห์ ภาวะมลพิษทางอากาศ และผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในชุมชน

6.5 ระยะเวลาและสถานที่

การสัมมนานี้จะจัดให้มีขึ้นในวันที่ 17 กรกฎาคม 2558 ณ โรงเรียนวัดเจติยาราม (บัณฑิตประชาชนน้อยพานิช) ต.เจติยหัก อ.เมือง จ.ราชบุรี

6.6 วิธีการดำเนินการสัมมนา

โดยการนำเสนอที่มาและผลการศึกษาของโครงการวิจัยฯ โดยคณะผู้วิจัย ประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รัฐพล อันฉ่าง รองศาสตราจารย์ ดร. มัลลิกา ปัญญาคะโป และ น.ส. ผ่องศรี เผ่าภูรี จากนั้นร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับตัวแทนชุมชนและหน่วยงานในพื้นที่ศึกษา

6.7 ผู้เข้ารับการสัมมนา

ผู้แทนหน่วยงานและ ตัวแทนชุมชนในจังหวัดราชบุรี และผู้สนใจทั่วไป จำนวน 15 คน

6.8 งบประมาณ

เบิกจากงบประมาณในการจัดประชุมกลุ่มย่อยและจัดสัมมนาเพื่อเผยแพร่ผลงาน จากโครงการวิจัย “แหล่งที่มา องค์ประกอบทางเคมี และความเสียงทางสุขภาพอันเนื่องมาจากอนุภาคฝุ่นขนาดเล็ก ในอำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี” เงินงบประมาณแผ่นดิน ประจำปี 2557

6.9 คณะกรรมการดำเนินการ

1. คณบดีคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร	ที่ปรึกษา
2. หัวหน้าภาควิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม	ที่ปรึกษา
3. ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8	ที่ปรึกษา
4. ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเจติยาราม (บัณฑิตประชาชนน้อยพานิช)	ที่ปรึกษา
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัฐพล อันฉ่าง	ประธานกรรมการ
6. รองศาสตราจารย์ ดร.มัลลิกา ปัญญาคะโป	รองประธานกรรมการ
7. น.ส.ผ่องศรี เผ่าภูรี	กรรมการ
8. นายทวิชัย ลิ้มปสันติเจริญ	กรรมการ
9. น.ส.เบญจวรรณ ธงรื้อ	กรรมการ
10. นางเบญญาภา อายุยืน	กรรมการและเลขานุการ

6.10 กำหนดการ

การสัมมนากำหนดให้มีขึ้นเป็นเวลา 1 วัน ตั้งแต่เวลา 8.30 – 16.30 น. กิจกรรมต่างๆ ระหว่างการสัมมนาแสดงดังตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1 กำหนดการจัดสัมมนา

เวลา	กิจกรรม
08.30 – 09.00 น.	ลงทะเบียน และรับเอกสาร
09.00 – 10.00 น.	บรรยาย เรื่อง ความสำคัญและที่มาของโครงการ และวิธีการศึกษา โดย ผศ.ดร. รัฐพล อ้นแอ่ง
10.00 – 11.00 น.	บรรยาย เรื่อง ผลการศึกษาคุณภาพอากาศในบรรยากาศ โดย นายทวีชัย ลิมปสันติเจริญ
11.00 – 12.00 น.	บรรยาย เรื่อง ผลการศึกษาการประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพ โดย รศ.ดร. มัลลิกา ปัญญาคะโป
12.00 – 13.00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13.00 – 14.00 น.	บรรยาย เรื่อง แนวทางการแก้ปัญหาคุณภาพอากาศ โดย น.ส.ผ่องศรี เผ่าภูรี
14.00 – 16.30 น.	ผู้แทนหน่วยงานและ ตัวแทนชุมชนในจังหวัดราชบุรี และผู้สนใจทั่วไป แสดงความคิดเห็นต่อผลการศึกษา

6.11 ดัชนีชี้วัดความสำเร็จและหน่วยนับ

1. ผู้เข้าร่วมจำนวน 12 คน
2. ผู้เข้าร่วมร้อยละ 80 ได้รับประโยชน์และความรู้จากการสัมมนา

6.12 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้เข้าร่วมสัมมนาเข้าใจถึงสถานการณ์มลพิษทางอากาศในพื้นที่ศึกษา
2. ผู้เข้าร่วมสัมมนานำผลจากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการจัดการคุณภาพอากาศในชุมชน
3. เกิดการประสานความร่วมมือระหว่างภาควิชาการ หน่วยงานท้องถิ่นและชุมชน ในการจัดการคุณภาพอากาศ
4. เผยแพร่ศักยภาพด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยศิลปากร ด้านการบริการวิชาการเพื่อชุมชน

6.13 ผลการดำเนินโครงการ

การจัดสัมมนาดังกล่าวนี้มีผู้เข้าร่วมทั้งสิ้น 11 คน คิดเป็นร้อยละ 92 ของเป้าหมายที่กำหนดไว้ที่ 12 คน โดยมีรายชื่อผู้เข้าร่วมการสัมมนาดังตารางที่ 6.2 ระหว่างการสัมมนาได้มีการซักถาม ให้ข้อเสนอแนะ รวมทั้งแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างกว้างขวาง (กิจกรรมการสัมมนาแสดงดังรูปที่ 6.1) ภายหลังจากเสร็จสิ้นการสัมมนาคณะผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทำการประเมินโครงการโดยการให้ตอบแบบสอบถาม โดยมีผู้ตอบทั้งสิ้น 9 คน คิดเป็นร้อยละ 82 ของผู้เข้าร่วมสัมมนา ผลการประเมินสรุปได้ดังตารางที่ 6.3 โดยจะเห็นได้ว่าผู้ประเมินส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในระดับมากถึงมากที่สุดในทุกๆ ด้าน และทั้งหมดมีความเห็นว่าผลจากโครงการวิจัยนี้เป็นประโยชน์กับหน่วยงานที่สังกัด

ตารางที่ 6.2 รายชื่อผู้เข้าร่วมสัมมนา

ลำดับ ที่	ชื่อ นามสกุล	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
1	นายประสาธ ฉัตรไชยรัตน์	ข้าราชการบำนาญ (อดีต ผู้อำนวยการส่วนควบคุม คุณภาพสิ่งแวดล้อม)	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8
2	นายสมศักดิ์ พลายมาต	รักษาการผู้อำนวยการ ส่วนควบคุมคุณภาพ สิ่งแวดล้อม	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8
3	นางสาวกุลลดา เอกบุญชู	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม ชำนาญการ	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8
4	นายวิษณุวารุทธิ์ สมจันทร์	นักวิชาการสิ่งแวดล้อม	สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่ 8
5	นางเยาวนารถ พลายมาต	เจ้าพนักงานสิ่งแวดล้อม ชำนาญการ	สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จังหวัดราชบุรี
6	นางสาวสมจิตร มั่นคง	ผู้อำนวยการ	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลเจดีย์หัก
7	นายจำเริญ เครือมูล	ผู้อำนวยการ	โรงเรียนวัดเจดีย์าราม
8	นางผู้สดี คณา	ครู / ตัวแทนชุมชน	โรงเรียนวัดเจดีย์าราม
9	ด.ต. หลิง พัชญาภรณ์ สัตย์มัน	ครู ปท.1 กก.ตชด.13	โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านถ้ำหิน
10	จ.ส.ต. หลิง นันทน์ภัส แวเวพีชร	ครู ปท.1 กก.ตชด.13	โรงเรียนตำรวจตระเวน ชายแดนบ้านถ้ำหิน
11	นางสาวปรียาภรณ์ เหมวัตร	นักศึกษา / ตัวแทนชุมชน	ภาควิชาวิทยาศาสตร์ สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ตารางที่ 6.3 ผลการประเมินโครงการ

การดำเนินการ	ระดับความพึงพอใจ					
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ไม่ตอบ
ด้านกระบวนการ / ขั้นตอนการให้บริการ						
1. ช่วงเวลา/ระยะเวลาในการจัดสัมมนา	2 (22)	7 (78)				
2. เวลาที่ใช้ในการจัดสัมมนามีความเหมาะสม	2 (22)	7 (78)				
3. ความเหมาะสมของรูปแบบการจัดสัมมนา	4 (44)	5 (56)				
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก						
1. ความเหมาะสมของสถานที่จัดสัมมนา	4 (44)	5 (56)				
2. สื่อ / วัสดุอุปกรณ์ ที่ใช้มีความพร้อมและเพียงพอ	5 (56)	4 (44)				
3. ความเหมาะสม/เพียงพอของอาหาร/อาหารว่าง	5 (56)	3 (33)				1 (11)
ด้านวิทยากรผู้ให้ความรู้						
1. วิทยากรมีความรู้ ความสามารถในหัวข้อที่บรรยาย	9 (100)					
2. มีวิธีการนำเสนอ มีลำดับเนื้อหาการบรรยายที่เข้าใจง่าย	8 (89)	1 (11)				
3. การเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามหรือมีส่วนร่วม	7 (78)	1 (11)				1 (11)
ด้านคุณภาพการให้บริการ						
1. ประโยชน์และความรู้ที่ได้รับจากการสัมมนา	7 (78)	1 (11)				1 (11)
2. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้	6 (67)	2 (22)				1 (11)
3. ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการในภาพรวม	6 (67)	2 (22)				1 (11)
ท่านคิดว่าผลจากโครงการวิจัยนี้ เป็นประโยชน์กับหน่วยงานของท่านหรือไม่?	- เป็นประโยชน์ 9 (100) - ไม่เป็นประโยชน์ 0 (0)					

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บคือร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามในแต่ละระดับความพึงพอใจ

นอกจากนี้ผู้ประเมินได้ระบุถึงประโยชน์ที่หน่วยงานจะได้รับภายหลังที่เข้าร่วมสัมมนาไว้ดังต่อไปนี้

- ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ Point Source และสภาพพื้นที่ศึกษา
- เป็นข้อมูลให้สำหรับพื้นที่ เป็นประโยชน์ในการดูแลเฝ้าระวัง

- ทำให้ทราบถึงผลกระทบที่จะขึ้นกับร่างกายของเรา
- ทราบองค์ประกอบที่มีในฝุ่นในบริเวณโรงเรียน
- ตระหนักในมลภาวะทางอากาศที่มีผลต่อสุขภาพ และอธิบายขยายผลให้บุคลากรในโรงเรียนทราบ ตลอดจนชุมชนใกล้เคียง
- ทำให้ทราบว่าบริเวณของโรงเรียน มลภาวะทางอากาศมีค่ามาตรฐานเป็นอย่างไรบ้าง และมีโลหะอะไรที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพบ้าง
- สารที่พบต่างๆ มีผลต่อสุขภาพ ถ้ามีปริมาณมาก ควรศึกษาต่อเนื่อง เพื่อหาแนวทางการป้องกัน
- สามารถนำผลการศึกษาไปประโยชน์ในการวิเคราะห์สถานการณ์ปัญหามลพิษทางอากาศในพื้นที่ได้
- ทำให้ได้ข้อมูลสถานการณ์ด้านคุณภาพอากาศและเป็นประโยชน์กับพื้นที่

และผู้ประเมินได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาหรือปรับปรุงโครงการวิจัยนี้ไว้ดังนี้

- การศึกษาใน Point source อื่นในพื้นที่
- ควรมีการทำวิจัยที่ต่อเนื่องเพราะเป็นประโยชน์มาก
- ทำวิจัยอย่างต่อเนื่องเพื่อต่อยอดจากผลที่ได้ในครั้งนี้
- ให้ดำเนินการจัดทำโครงการวิจัยอย่างต่อเนื่องและให้เผยแพร่ข่าวสารเรื่องผลกระทบต่อสุขภาพด้วย
- ควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมขณะเก็บตัวอย่าง
- การวิเคราะห์ความเสี่ยง ควรเปรียบเทียบกับข้อมูลของคุณภาพอากาศที่มีตามธรรมชาติกับผลที่เกิดจากการพัฒนา

รูปที่ 6.1 กิจกรรมการสัมมนา